



Seminarium Sekcji Automatyki i Pomiarów OW SEP
pn. **WEP** (**W**ielcy/**W**ybitni **E**lektrycy **P**olscy)



„Albania ”Dziki Zachód” — ciekawostki, historia, ludzie”

Warszawa, 22 I 2020 r.

Zdzisław Gręda, członek SAiP OW SEP

ALBANIA - Bałkański „Dziki Zachód”

- Ciekawostki
- Historia
- Ludzie
- Pamiątki



Nazwa kraju:



- ☞ Republika Albanii – *Republika e Shqipërise* w dosłownym tłumaczeniu oznacza ***Kraj Orłów***. Nazwa pochodzi od słowa ***shqiponjë*** oznaczającego orła.
- ☞ Inne źródła podają, iż albańska nazwa ***Shqipëria*** może pochodzić również od słowa ***Shqipoj*** oznaczającego ***mówić otwarcie, krótko i jasno***.

Powszechne w użyciu słowo **Albania**

jest nazwą kraju zaczerpniętą ze źródeł grecko-rzymskich. Rdzeń **alb** został zaczerpnięty z języków ilirskich i oznacza kolor biały. Grecki historyk i kronikarz imperium rzymskiego z okresu republiki – **Polibiusz** w swym dziele „*Historia Świata*” pochodzącym z II w. p.n.e., wspomina o plemieniu żyjącym na terenie dzisiejszej Albanii, którego członkowie byli nazywani **Albanoí** lub **Arbanitai**.



Język

☞ Język ,którym posługują się mieszkańcy Albanii jest jedynym zachowanym językiem z grupy iliryjskiej. Dzieli się na dwa główne dialekty: ***gegijski*** (*gegërishtja*) i ***toskijski*** . (*toskërishtja*) oraz będące w zaniku dialekty: ***Labów*** i ***Czamów***.



Ludność



☞ **Spółeczność gegijska** zamieszkująca na północ od rzeki *Shkumbin* jest dwuwyznaniowa – większość wyznaje islam, grupę mniejszościową stanowią katolicy.

☞ **Spółeczność toskijska** zamieszkująca na południe od rzeki *Shkumbin* również jest dwuwyznaniowa – większość wyznaje islam w odmianie sunnickiej i bektaszyckiej, grupę mniejszościową stanowią wyznawcy prawosławia.

Granicą występowania głównych dialektów jest rzeka ***Shkumbin*** w centralnej części kraju. Różnice pomiędzy dialektami nie są duże i dotyczą nieco odmiennego wymawiania samogłosek.

❧ Podział ten nie dotyczy jedynie dialektu, ale również kultury i tradycji. Obecnie w szkołach nauczana jest literacka odmiana języka albańskiego oparta na dialekcie toskijskim. Mimo to podział ten ma duże znaczenie dla Albańczyków, gdyż wskazuje pochodzenie, wartości kulturowe i tradycje mieszkańców danego regionu Albanii.



Herb:

☞ Herbem Albanii jest czarny dwugłowy orzeł. Wielu osobom kojarzy się on z podobnym dwugłowym orłem bizantyjskim...



Genealogia herbu albańskiego jest jednak inna...



- ✧ Charakterystyczny czarny dwugłowy orzeł był herbem chrześcijańskiego rodu **KASTRIOTÓW**,
z którego wywodził się XV-wieczny albański bohater narodowy **SKANDERBEG**.
- ✧ Czerwony kolor, na którym umieszczono godło państwa, to symbol męczeńskiej krwi Albańczyków walczących o niepodległość, zaś **25 piór** dwugłowego ptaka ma symbolizować **25 bitew** stoczonych przez **Jerzego Kastriotę (Gjergj Kastrioti)** z *Osmańskimi Turkami oraz lata względnej niezależności od okupacji Osmańskiej*.

XV-wieczny albański
bohater narodowy
SKANDERBEG



Religia i struktura religijna Albanii:

- Albania jest jedynym krajem leżącym w całości w Europie w którym muzułmanie stanowią większość społeczeństwa.
- Religia w Albanii zdominowana jest przez islam i chrześcijaństwo.
- Wolność sumienia i wyznania zagwarantowana jest przez Konstytucję Albanii.

Różnorodność religijna



Meczety



Początki chrześcijaństwa

- Już w I w. n.e. na terenie Albanii pojawiły się pierwsze skupiska chrześcijan. Działalność misyjna na tych terenach prowadził *św. Paweł Apostoł*. Pierwszym męczennikiem był zamordowany w *Dyrrachium* (obecne *Durrës*) *ś.w Astius*, a kolejnym zamordowany w *Butrincie* (*Butrint*) *św. Terinus*.



Amfiteatr w Durrës







➤ Albania przez kilka dziesięcioleci pod rządami komunisty ***Envera Hodży*** (***Envera Hoxha***), charakteryzowała się ateizmem państwowym. Miał to być jedyny całkowicie ateistyczny kraj na świecie. W tym czasie jakakolwiek praktyka religijna była zakazana i potępiana. Dla przykładu Kodeks karny z 1977 r w art. 55 uwzględniał kategorię przestępstw religijnych. Zgodnie z nim , za jakąkolwiek formę propagandy religijnej w tym za cyt: „wydawanie, dystrybucję i sprzedaż literatury religijnej” (np.: Biblia, Koran) – **groziła kara pozbawienia wolności od 3 do 10 lat.**

Czasy komunizmu



Od 1966 do zadań lokalnych struktur partii komunistycznej oficjalnie należała „likwidacja świątyń”. Część budynków zamieniono na domy kultury i magazyny, a największe na hale sportowe. Jedynie nieliczne budynki (głównie meczety) zachowano jako element dziedzictwa kulturowego pod zarządem ministerstwa Kultury i Edukacji.

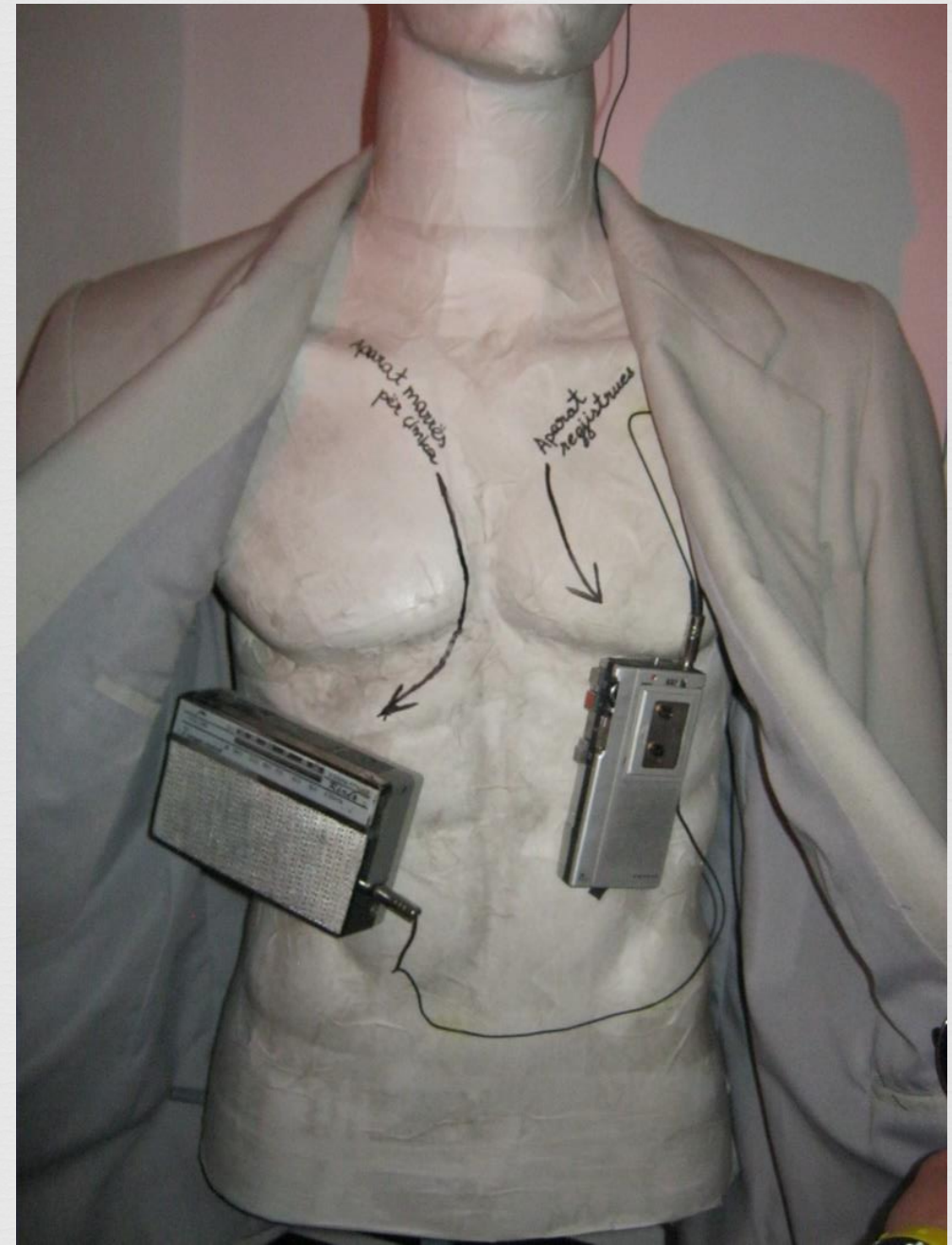
Wiejskie świątynie rozbierano w ramach akcji społecznych lub części planu pięciolatki wykonywanych przez kooperatywę. W rezultacie **2169 obiektów religijnych zostało zamkniętych lub zamienionych na inne cele. Najbardziej dramatyczny przebieg miała desakralizacja katolickiego franciszkańskiego kościoła *Aramadhe* w Szkodrze. Młodzież z Czerwonej Gwardii w 1967 r. spaliła doszczętnie świątynię, wraz z 4 zakonnikami, którzy pozostali w niej do końca.**



Kontrolę nad zakazem praktyk religijnych sprawował aparat bezpieczeństwa



Przykłady inwigilacji

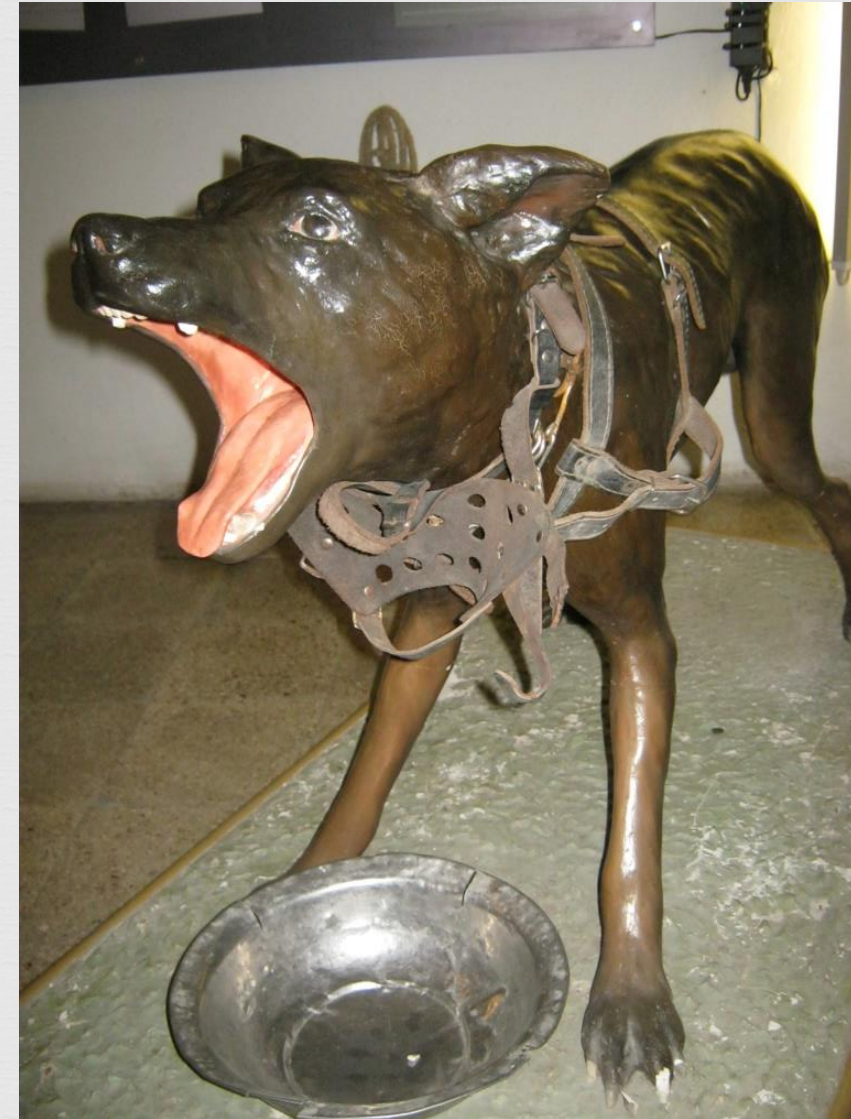
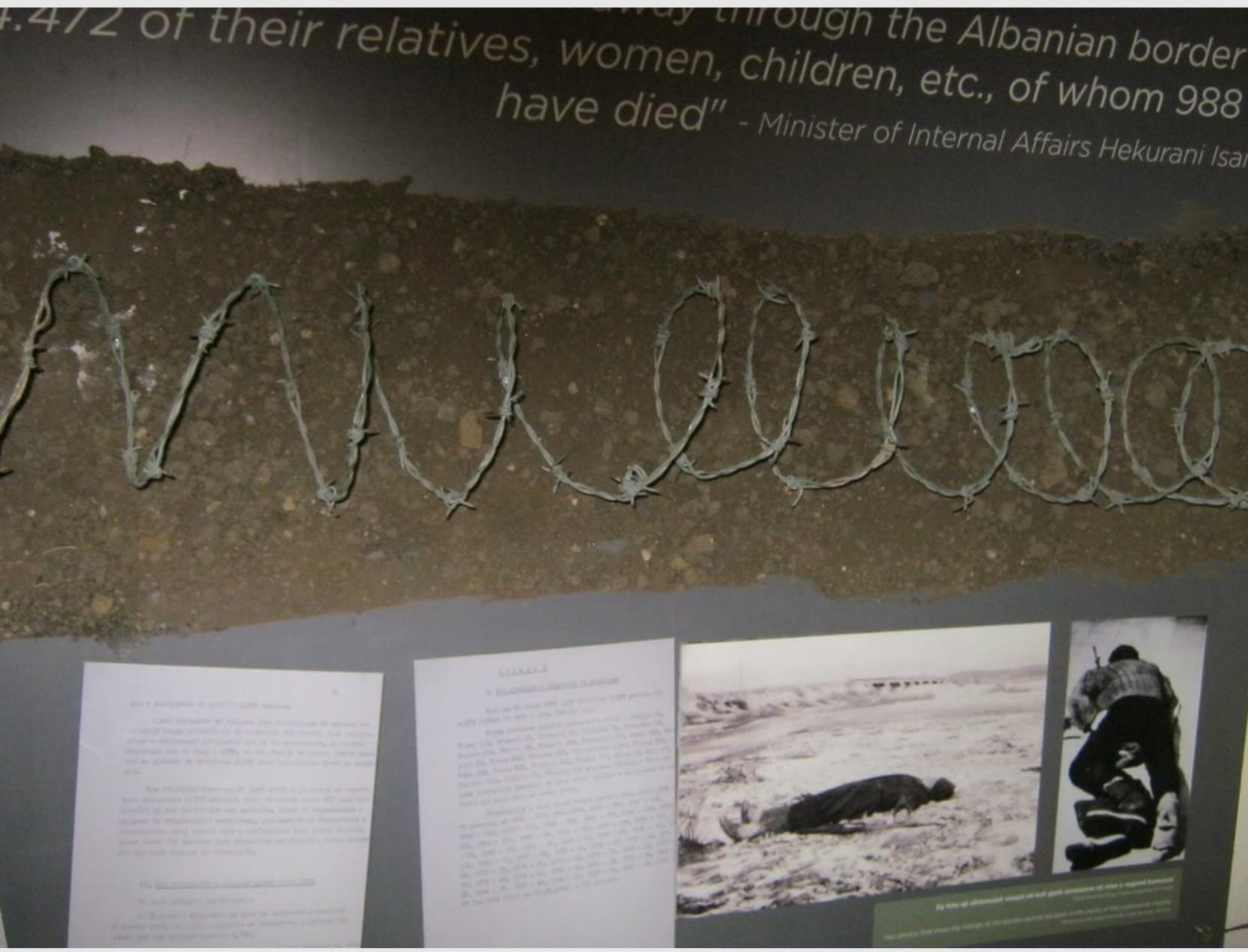


**Szczególnie „krnąbrnych” duchownych, którzy nie chcieli zaakceptować ateizacji
karano więzieniem lub resocjalizowano przez pracę w obozach pracy.**





**Byłych duchownych poddawano reedukacji, tak aby mogli „wrócić” na łono
komunistycznego społeczeństwa.**



W sferze publicznej

❧ W miejsce świąt religijnych wprowadzono święta branżowe oraz dożynki. Prawie religijny wymiar nadawano zaś obchodom rocznic śmierci bohaterów z czasów wojny partyzanckiej.



Komuna, a dzieci:

Ostatnim antyreligijnym posunięciem władz był wydany w 1988 r zakaz nadawania noworodkom imion chrześcijańskich i muzułmańskich.

❧ Dzieciom często nadawano „ideologiczne” imiona, takie jak: ***Proleter***, ***Czapajev*** czy ***Marenglen*** (skrót od Marks-Engels-Lenin).

We wrześniu 1975 r
decyzją rządu
zmieniono nazwy 90
miejscowości min.
wsi *Shenkoll* (*Święty
Mikołaj*) na *Ylli Kuq*
(*Czerwona Gwiazda*).



Zgodnie ze spisem ludności w 2011 roku:

- ❖ 56,7% ludności Albanii wyznaje islam, co czyni ją największą religią w kraju, a Albanię jedynym krajem leżącym w całości w Europie w którym muzułmanie stanowią większość społeczeństwa.
- ❖ Większość albańskich muzułmanów jest sunnitami, występuje również mniejszość szyicka. 2,09% stanowi mniejszość bektaszijja.

Religia



- ❖ Chrześcijaństwo jest reprezentowane głównie przez katolicyzm (10,03%) i prawosławie (6,75%).
- ❖ 0,14% ludności stanowią wyznania ewangelickie.
- ❖ 5,49% to wyznawcy innych grup religijnych.
- ❖ Ateistami określa siebie 2,5% ludności.
- ❖ 13,79% populacji nie odpowiedziało na pytanie.

Demografia:

W 2016 roku Albania liczyła 2 904 000 mieszkańców. Skład społeczeństwa stanowili:

- Albańczycy – 89,4%
- Macedończycy – 4,8%
- Gorani – 1,2%
- Grecy – 0,96%
- Włosi – 0,27%
- Arumuni – 0,25%
- Romowie – 0,25%
- pozostali – 2,87%



Albania od południa graniczy z **Grecją (282 km)**, od południowego wschodu z **Macedonią (151 km)**, od północy z **Czarnogórą (173 km)** i od północnego wschodu z **Kosowem (112 km)**. Łączna długość granic wynosi 720 tys. km. Od zachodu kraj oblewają: ***Morze Adriatyckie*** (na północy) i ***Morze***

Jońskie (na południu). Za punkt graniczny pomiędzy tymi morzami uznawany jest ***przylądek Karaburun*** znajdujący się w okolicach miasta ***Wlora***. Długość wybrzeża wynosi 362 km.

Geografia



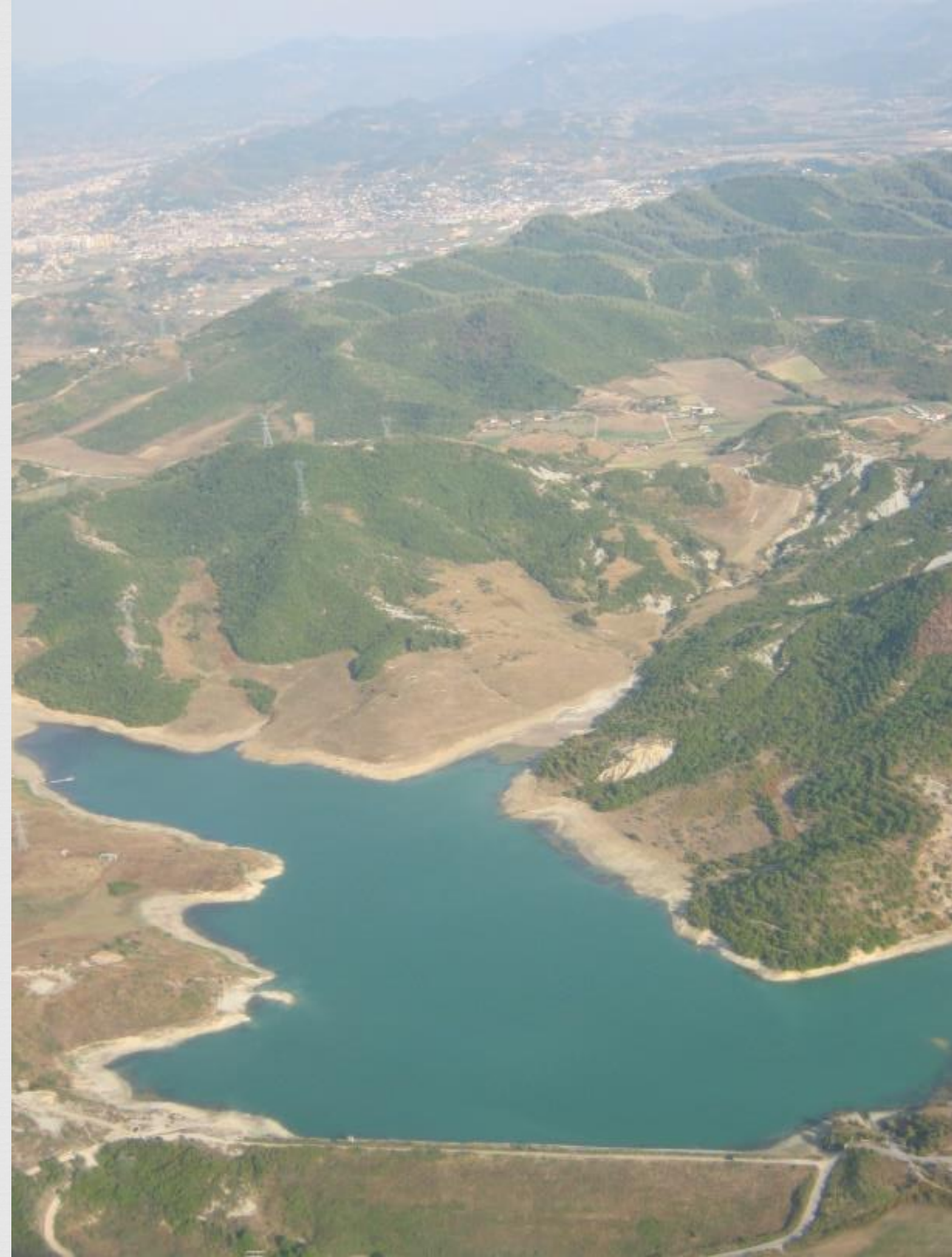
Albania geograficznie należy do Bałkanów

Z racji swego strategicznego położenia bywa nazywana „bałkańskimi wrotami”. Zajmuje obszar 28,7 tys. km² (mniej niż dla przykładu woj. Wielkopolskie). Ponad dwie trzecie kraju to skaliste i trudno dostępne góry będące ostoją licznych dzikich zwierząt. **Średnia wysokość wynosząca 708 m n.p.m. stawia ten kraj na drugim miejscu w Europie po Szwajcarii.**



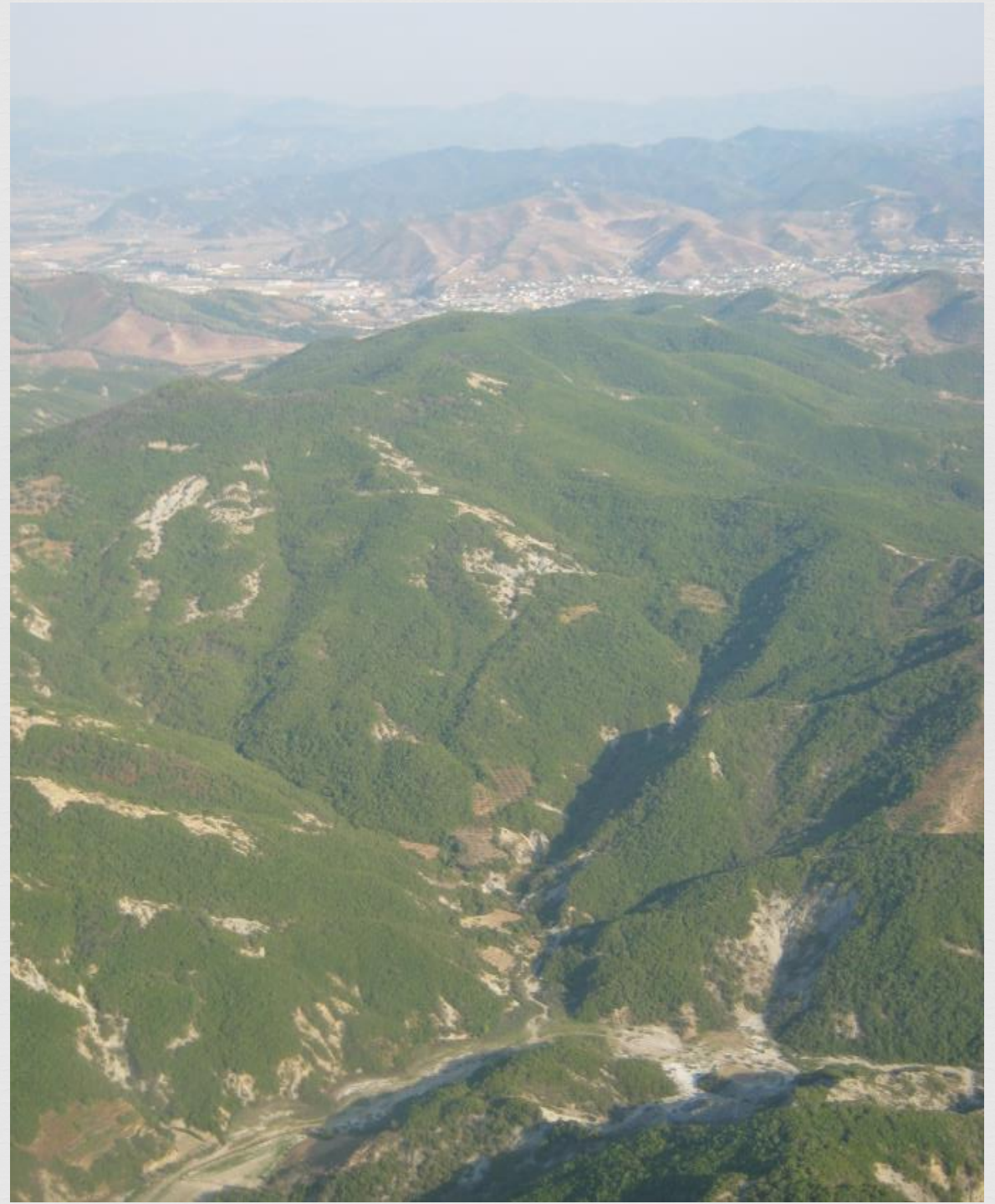
Geografia:

❧ Niewielki procent kraju zajmują niziny położone nad Morzem Adriatyckim i Jońskim oraz doliny większych rzek takich jak: Drin (285 km), Wjosa (272 km) oraz Seman i Devoll (281 km). Znaczna część kraju (75 %) to wyżyny oraz góry w paśmie Gór Dynarskich z pasmami: Gór Północnoalbańskich (Alpy Albańskie), Gór Skanderbega, Mal Valamarës. Na granicach Albanii znajdują się 3 duże jeziora: Szkoderskie (368 km²), Ochrydzkie (347 km²) oraz Prespa (288 km²).



Geografia:

☞ Region Albanii jest aktywny sejsmicznie. Kraj ten leży na styku euroazjatyckiej i afrykańskiej płyty tektonicznej. Ostatnie większe zniszczenia odnotowano w 2019 r w mieście **Durrës** i okolicach.



Bogactwa naturalne:

Albania posiada rudy: miedzi, chromu, żelaza i niklu oraz znaczne pokłady ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i boksytów. Nad jeziorem Prespa znajdują się jedne z największych w świecie złóż naturalnego asfaltu. Liczne górskie rzeki pozwalają na produkcję energii elektrycznej. Produkcja energii elektrycznej (głównie z elektrowni wodnych) wynosiła w 2004 roku 4,3 TWh. Infrastruktura energetyczna jest mocno przestarzała.

Bogactwa naturalne Albanii sprawiają, iż kraj ten może być samowystarczalny.



Klimat:

☞ Na wybrzeżu dominuje klimat podzwrotnikowy morski (charakterystyczny dla strefy śródziemnomorskiej). Charakteryzuje się suchym i gorącym latem oraz umiarkowaną i deszczową zimą. Występuje tu duża ilość dni słonecznych (ok.300).



Klimat:

W górach występuje mroźna i śnieżna zima oraz ciepłe lato. Ilość dni słonecznych jest znacznie mniejsza (ok. 210).



Temperatura:



☞ **Najwyższa zanotowana temperatura odnotowana w Albanii:**

43,9 °C w miejscowości Kuçovë,

☞ **Najniższa zanotowana temperatura odnotowana w Albanii:**

☞ **-34,0 °C w okolicach Tirany,**

Otwartość i życzliwość Albańczyków



**Otwartość i
życzliwość
Albańczyków**



Młode Pary chętnie pozuują turystom



Specyficzne podejście do ochrony zabytków



Specyficzne podejście do ochrony zabytków



Specyficzne podejście do ochrony zabytków



Specyficzne podejście do ochrony zabytków



Pamiątki

☞ Z uwagi na nadal niewielki ruch turystyczny przemysł pamiątkarski się nie rozwinął. W znanych kurortach turystycznych Riwiery Albańskiej pełno jest chińskiej tandety.

☞ Dwa najbardziej znane bazy funkcyjną w Kruji i Beracie.



Pamiątki made in China



Bazar w Kruji



Bazar w Beracie



Co zatem warto przywieźć z Albanii?

✓ Alkohole:

- Koniak Skënderbeu (Skanderbeg),
- wina



Alkohole

- **Fernet**. Jest to gorzka, aromatyczna wódka ziołowa stworzona z mieszanki licznych owoców, ziół i przypraw m.in. z: mirry, rabarbaru, rumianku, kardamonu, aloesu, a zwłaszcza szafranu. Destylowana na bazie winogron i zabarwiona karmelem. Przez krótki czas (do roku) starzony w beczkach.



Alkohole

- Rakija (Raki Moskat Skenderbeu, Raki Rrushi Skenderbeu, Raki Rrushi Moskat Aquila Liquori, Raki Rrushi Skrapari czy Luani Raki Rrushi). Jest to albański trunek robiony z wytłoczn winogron (czasami z dodatkiem całych owoców), przypominający w smaku i aromacie greckie tsipouro lub swój odpowiednik – kreteńskie raki. Moc – 40-50%. Zwykle wyrabiany chałupniczo.



Oliwa z oliwek:



❧ Oliwa ma bardzo charakterystyczny delikatny smak i zapach. Znany kucharz i podróżnik **Robert Makłowicz** albańską oliwę z oliwek z pierwszego tłoczenia uznaje za najlepszą na świecie. **W pełni popieram jego zdanie!**

Przyprawy:



☞ Za niewielkie pieniądze można kupić wyśmienite i aromatyczne albańskie przyprawy kuchenne (w tym ***szafran*** – najdroższą przyprawę na świecie).

Warto również kupić:

- ✓ **Przetwory z fig:**

- Marmolada z fig,
- Suszone figi.

- ✓ **Kawę.**

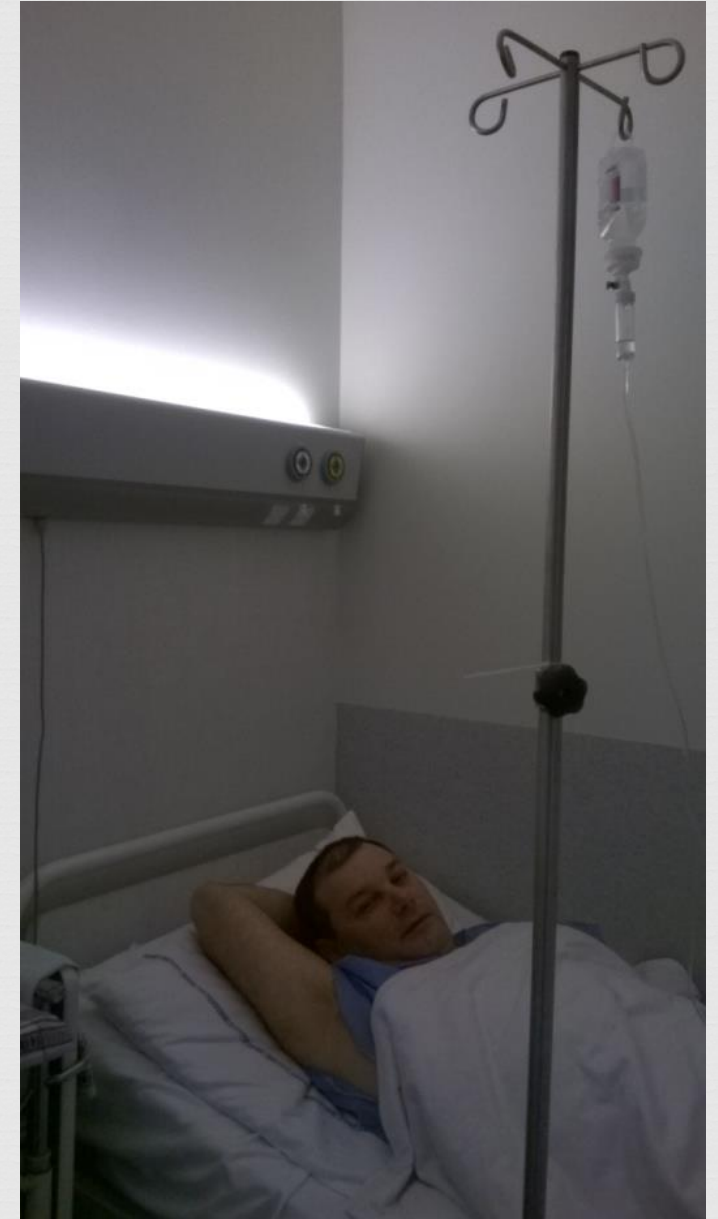
- ✓ **Serwety i obrusy oraz ludowe filcowe nakrycia głowy:**

✂ (Bazary w Kruji, Beracie i Tiranie).

- ✓ **Wyroby ze srebra.**

- Na bazarach trudno znaleźć na biżuterii próbę.
- W sklepach są to głównie wyroby importowane z Włoch.

Moja „pamiątka” z Albanii



FALEMINDERIT

...”I ja tam byłem, Koniak Skënderbeu i Rakiję piłem”...



∞Dziękuję za uwagę
∞Zdzisław Gręda